

Z intelektualno vzgojo se razvijajo tudi mnoge duševne zmožnosti, kakor domišljija. Kako naj se neki razvijajo? Igra je za otroka velikanskega pomena. Pa kaj se stori v tem oziru? Nič! Otroci bogatih staršev imajo umetne igrače, ki jih pa ne vesele preveč. Koliko večje veselje ima otrok z igračo, ki jo naredi sam, najsi je tudi še tako preprosta. Pri tem ravno se razvijajo dušne znanosti. Nekateri starši ne dovolijo svojim malim nobenih igrač. S čim naj se pa potem peča?

Nadalje nas uči vzgojeslovje, kak vpliv ima na otroka pripovedovanje pravljic in povesti. Če se pripoveduje otrokom, a o samih strahovih in mrtvecih, ni mi treba posebe poudarjati vpliva takega pripovedovanja.

Ko gre otrok v šolo, tedaj si pa mislijo starši, da so rešeni skrbi za nadaljno vzgojo. Za samozobrazbo se tudi nihče ne zmeni. Ko dovrši učenec ljudsko šolo, gre (če je toliko srečen) v srednje šole, ali gre h kakemu mojstru, ali pa ostane doma. Kakšna je vzgoja pri nekaterih mojstrih, lahko vsak ugane, doma pa tudi ni bolje, ker se tuptam nič ne gleda na otrokov intelekt. Kar se je otrok naučil v šoli, kaj kmalu pozabi. In v teh letih, ko otrok najbolj potrebuje opore, se vse obrača od njega. In tako naj raste narod! Zrelih mož ni lahko navduševati, ker imajo skrbi, njih srce zakrknje, in brezuspešno je zbuhati to, kar je že ugaslo in uničeno. Teorija zahteva, da se mora zbuditi v otroku veselje čuti. Kako? Ali naj zbude in razvijajo to domači prepri in skrbi polni obrazi okolo otroka? Sočutje gineva, a goji se zavist. Kako krasne (če se smem tako izraziti) zglede trdosrčnosti in neusmiljenosti imajo otroci doma pri gospodarju ali pri blaplilih, ko vidijo, kako se odganja siromaka od hiše in kako se muči nedolžno živino. Otroška psihologija nam pa pove, kako je otrok nagnjen k posnemanju in tudi vse posnema. Samozavest in samoljublje uniči oče otroku z nečloveškim kaznovanjem za vsako malenkost. Kako se dela za razvoj estetskega čustva? In naše »verno« ljudstvo je polno praznovanja in vraž.

Negojeno čustvo se izpreminja v afekt, razbrzdanost in sirovost, po kateri se odlikuje mladina po nekaterih naših krajih.

Najtežje pa je vzgojiti voljo, značaj. Kako naj se vzgoji, če ima mladina toliko zgledov v neznačajnosti.

Pravi vzroki neznačajnosti so kriva vzgoja volje! Toda koliko je še drugih stvari.

Iz vsega tega bi izhajalo, da so rezultati vzgoje slabi. Zato treba iskati vzrokov, te vzroke odpraviti, da bo rezultat boljši. Vzrokov pa je toliko, da je nemogoče naštevati vseh, zato pa se omejimo le na najglavnejše izmed glavnih.

a) Že vzgoja sama na sebi je težka stvar, in dobri vzgojevalci so redki.

b) Starši vzgajajo po slabih tradicijah, ker jih nihče ne pouči o vzgoji.

c) Nadalje manjka staršem resne volje za dobro vzgojo otrok.

č) Tudi sami niso dobro vzgojeni in jim manjka prave duševne naobrazbe.

d) Posebno manjka v vzgoji doslednosti, moralnosti v obitelji, slabo gnotno stanje, razvit alkoholizem (jako važno), starši so preslabi, nimajo energije in niso edini v vzgoji. Pa to ni vse, zakaj vzroki in ovire se stavijo dobremu vzgojevalcu vedno in v vsakršni obliki nasproti. Tu sem navedel jako malo vzrokov slabe domače vzgoje.

In kaj sedaj? To je treba odpraviti, kar je naloga učiteljeva. In se odpre ogromno polje dela za učitelja. Delo, ki ni lahko in prijetno. Prvi pogoj tega je, da se najprej zboljša razmerje med šolo in domom, to se pravi med učiteljem in starši. Kje naj doseže to učitelj? Prvi pogoj k temu je, naj se učitelj ne sramuje kmečkih staršev, naj gre med nje in naj jih poučuje s prijazno, zaupno besedo. Naj jih povabi na skupne pogovore k roditeljskim večerom. Edino na ta način bo dosegel, da se izboljša dosedaj sovražno razmerje med šolo in domom, pridobil si bo zaupanje staršev. Tako bo lahko premagati vse navedene ovire, in sadovi dobre vzgoje bodo boljši, oziroma morajo biti boljši.

Opozarjamo na številko svojega lista, ki izide v proslavo jubileja Zaveze! — Tovariši in tovarišice, ki pridejo v onih dneh v Ljubljano, jo dobe v Učiteljski tiskarni, izvod po 20 vinarjev.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Delegate je še prijavilo:

XXXIV. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja logaškega:

116. Leopold Punčuh, nadučitelj — Gor. Logatec.

117. Karel Stravs, nadučitelj — Hotederšica.

118. Adolf Harmelj, učitelj — Cerknica.

119. Leopoldina Kos, učiteljica — Bloke.

120. Mirko Fegic, nadučitelj — Planina.

Namestniki:

30. Pavel Podobnikar, šolski voditelj — Rovte.

31. Ivan Stenovec, nadučitelj — Sv. Vid.

32. Marija Šušteršič, učiteljica — Sv. Vid.

XXXV. Radovljško učiteljsko društvo:

121. Avgust Jensko, učitelj — Bled.

122. Mirko Sadar, učitelj — Koroška Bela.

123. Janko Vrezec, nadučitelj — Ribno.

Namestniki:

33. Karel Blažič, učitelj — voditelj — Ovišje.

34. Kati Droll, učiteljica — voditeljica — Zaspj.

35. Ivan Žagar, nadučitelj — Kamna gorica.

Vsak delegat in delegatinja naj prinese s seboj legitimacijo, ki jo dobi od svojega društva.

Tovariši predsednike prosimo, da izpolnijo tiskovine za legitimacije, ki smo jih jim poslali in jih izročijo takoj izvoljenim delegatom.

Tovariši delegati in tovarišice delegatnje, udeležite se prav zanesljivo vsi važne delegacijske seje.

Napredno učiteljsko, dne 6. in 7. septembra vsi v Ljubljano! Pokažimo, da nas ni uklonilo klerikalno nasilstvo, temveč da zvesto in hrabro stojimo za svojim praporom v trdem boju proti onim zaslepljenim tovarišem, ki slepo drve nazaj v predpotopno dobo!

Na veselo in najmnogobrojnejše snidenje v Ljubljani!

Vodstvo Zaveze.

V dneh 6. in 7. septembra t. l. bodi ob jubileju naše Zaveze združeno v Ljubljani vse napredno slovensko učiteljstvo!

Politiški pregled.

* **Deželni zbori.** Korespondenca »Austria« poroča, da namerava vlada sredi septembra sklicati vse deželne zборе, ki so sposobni za delo, da bi zborovali do srede oktobra. Takrat ima biti sklican državni zbor, da voli delegacije, ki naj bi se sešle sredi novembra na Dunaju.

* **Nemški katoliški shod v Lincu** se je vršil minule dni. Pri vseh prireditvah se je posebno poudarjalo bodoče nastopanje glede visokih šol, kjer mora zavladati drugačen duh, kakor je dosedaj.

* **Nova balkanska zveza.** Kakor zatrjujejo listi, se ustanovi nova balkanska zveza, ki bo obsegala Grško, Srbijo, Romunijo in Črno goro. Ta zveza bi bila ustanovljena proti Bolgariji in Albaniji. Tozadevna pogajanja še niso končana, a omenjene vesti so precej verjetne.

* **Nemci na Češkem** niso nikoli zadovoljni. Prej so vedno godrnjali čez deželni odbor, češ, da je pristranski, da ne dela pravično, da komandirajo Čehi itd. Na vse kriplje so delali ravno Nemci proti deželnemu odboru češkemu in precej dosti zasluge imajo pri tem, da je vlada končno deželni odbor odstavila, deželni zbor razpustila in postavila komisijo. Pričakovati je bilo, da bodo sedaj Nemci zadovoljni, a tudi to se ni zgodilo. Bivši nemški deželni poslanci so izdali izjavo na nemško ljudstvo na Češkem, kjer protestirajo proti vladi, da jim je poslala komisijo, ki ji predseduje češki plemenitaš grof Schöborn. Nemci ne marajo nikogar od češke strani, oni se protivijo proti vladnemu sklepu, ki baže tako hudo pritiska »uboge« Nemce.

Kranjske vesti.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Deželni šolski svet je sporazumno z deželnim odborom sistemizoval novo učno mesto za peti razred na ljudski šoli v Radovljici. — Okrajni šolski svet v Logatcu je provizoričnega učitelja Josipa Jeraša premestil v enaki

lastnosti na ljudsko šolo v Cerknici. — Okrajni šolski svet v Ljubljani (okolica) je supleta na ljudski šoli v Skočjanu Franca Jankoviča imenoval za provizoričnega učitelja na šestrazrednici na Viču. — Deželni šolski svet je dovolil absolviranim kandidatinjama Palmiri Fajdigovi brezplačno šolsko prakso na štirirazredni deški ljudski šoli, Albinu Bradaškovi pa na deški ljudski šoli v Kranju za šolsko leto 1913/14.

—r— **Poročil** se je dne 27. t. m. tovariš Fran Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju in blaginjak Zaveze, z gospico Karlo Sajovičevno iz ugledne rodovine Sajovičeve iz Kranja. Iskreno čestitamo!

—r— **Fran Babič** †. Umrl je v Ljubljani trgovec in posestnik Fran Babič. — Za glavnega svojega dediča je postavil pokojni »Družbo sv. Cirila in Metoda« ter ji med drugim namenil svojo hišo na Dolenjski cesti št. 44, vredno nad 100.000 K. — Pokojni dobrotnik družbe želi, da obdrži družba hišo, kolikor mogoče dolgo kot temeljno imetje in da mu napravi na hiši primeren napis. Strankam je izgovoril eno leto brezplačno stanovanje, svojim poslom je volil skupaj 1000 K, po 1000 K dobi tudi nekaj njegovih prijateljev. Izmed ostalih volil je omeniti, da dobi »Sokol II.« 500 K, »Glasbena Matica« 500 K, trgovsko društvo »Merkur« 500 K, Salezijanci 500 K. Njegov poslovodja Klemenc dobi hišo z zalogo na Dolenjski cesti št. 9, kjer je imel tudi trgovino. Ostalo njegovo imetje je razdeljeno med sorodnike. — V oporoki je tudi določeno, da naj »Družba sv. Cirila in Metoda« vsa volila izplača z denarjem, naloženim na hranilne knjižice, kar izpričuje, da je pokojnik zapustil tudi lepo imetje v gotovem denarju.

—r— **Umrl** je v Škofji Loki dne 24. t. m. Ivan Zettel, bivši poštar na Bledu in učitelj v pokoju, v 81. letu svoje dobe. Blag mu spomin!

—r— **Umrla** je preteklo soboto v 63. letu svoje starosti g. Marija Jekovčeva, vdova po rajnem tov. Andreju Jekovcu, učitelju v Kamni gorici. Naj počiva v miru plemenita žena!

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica se dvigni na pot k jubileju naše Zaveze!

Štajerske vesti.

—š— **Še enkrat okrajna učiteljska konferenca za okraja Gornji Grad in Vransko.** Tov. Pavel Flere polemizira v št. 33 »Učit. Tovariša« glede poročila o navedeni konferenci. O tem mu bodi javljeno: 1. Naj smatra tov. Flere izraz »pomagal« kakor hoče, gotovo je, da je tov. Pulko prav krepko posegel pri dotičnem referatu v debato in pokazal, da se po nasprotni poti tudi pride do cilja; v dlakopcepstvo se ne spuščam, nimam časa za to. 2. Glede predloga o uvedbi Krulčeve »Citank« v ljudske šole naj bo tov. Flere mnenja, kakršnega hoče, gotova resnica je, da je Krulčeva »Prvo citanka« izdala c. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaju, prav toplo jo je priporočal c. kr. okr. šol. nadzornik, izrečno omenjajoč, da uvedbo te knjige v ljudske šole priporočata c. kr. učiteljski inšpektor Schreiner in c. kr. dvorni svetnik Končnik in ker baže tudi kdo drugi hrepeni po takšnem naslovu, je smatrala večina njegov predlog za vladnega. 3. Predlog tov. Kelca je bil sprejet ravno tako, kakor ga je predlagal pri društenem zborovanju na Gorici in kate-rega je gotovo tudi poslal pismeno g. nadzorniku tako, kakor ga je predlagal pri zborovanju. To v pojasnilo ter »clara pacita — boni amici!« V tej zadevi je to moja zadnja beseda.

—š— **Okrajna učiteljska konferenca za ljubumerski in gornjeradgonski okraj** se je vršila dne 9. avgusta v telovadnici Franc — Jožefove šole v Ljutomeru pod predsedstvom c. kr. okr. šol. nadzornika g. Mat. Herica. Po otvoritvi konference ob pol 9. uri in običajnih pozdravih je predsednik imenoval svojim namestnikom tov. Cvahteta, potem pa podal nekatere nagiljaže glede pravočasnega vlaganja kompet. prošnji, o urnikih, vpisovanju v Tednik in zlasti o složnosti in harmoniji med učiteljstvom na isti šoli. Svojemu inšpekcijskemu poročilu o vseh ugodnih uspehih pri vzgoji in pouku v obeh okrajih je dodal važne opombe o jezikovnem pouku in vrlo uspelo, mestoma duhovito — zabavno slovniško razpravo o določevanju stavkovih členov. — O vprašanju a) Kako se naj v šoli upošteva pedagoško — učno načelo »Iz življenja za življenje« je temeljito in takorekoč s pesniškim vznosom referiral tovarišica Bernardova (Sv. Jurij ob Ščavnici); njene teze so se sprejele »en bloc«, dostavne teze sta podala tov. Schneider in Sprager;

tako je postal referat res dovršena celota. — Referat b) »Kakšna je naloga domoznanskega pouka in kako je postopati pri tem pouku?« je na občo zadovoljnost, izčrpno in v lepo pregledni obliki podal tov. Mavrič (Sv. Križ); ravn. Robič je referatovim, tudi »en bloc« sprejetim tezam, dodal še svojo »Pri tem pouku je treba buditi in gojiti ljubezen do domovine« — ter prečital nato še svoj podrobni učni načrt, t. je razreditev učne tvarine za ta učni predmet v 3. šolskem letu. Tov. Cvetko je še priporočal dodatno kot nazorilo kup peska, model gore s plastnimi črtami in črtkami (Schraffen), pridvižne zemljevide, vstavljanje zemljevida dom. okraja pod milim nebom in določevanje krajev, smeri, razdalj etc. ter potrebo stenskih in priročnih zemljevidov »lukajšnjega okr. glavarstva. Vočigled dejstvu, da sosedni okraji že razpolagajo s takimi priročnimi zemljevidi, se je sklenilo, da »Učit. društvo za polit. okraj Ljutomer« da izdelati tak priročen zemljevid ter ga da v kakem geogr. zavodu v tisk. Robičev podrobni učni načrt v 30 učnih slikah se naj na predlog tov. Cvetka razmnoži s šapirografom ter pošlje po 1 izvod vsaki šoli v obeh okrajih. — O stanju šolskih vrtov je poročal za ljubumerski okraj ravnatelj Robič, za gornjeradgonski okraj pa — nihče. O okr. učiteljski knjižnici je poročal za ljubumerski okraj Robič, za gornjeradgonski okraj Dominkuš. Tov. Korošec priporočal v nakup prof. Rodtove »Zeichenunterrichtsbrieft«, kar se sprejme. Zatem so se vršile volitve. 1. Stalni konferenčni odbor. Za ljub. okr. so na predlog tov. Zacherla izvoljeni po vzkliku: Robič, Cvahte in kot namestnik Tomažič; za gornjeradgonski okraj na predlog Kosijev: Lah, Korošec in nam. Mihelič sen. — 2. Šolskovrtni komite. Za ljubumerski okraj so izvoljeni na predlog tov. Spragerja: Pušenjak, Tomažič, Cvetko, za gornjeradgonski okraj na predlog tovarišice Bernardove: Pertl, Kosi, učiteljica Pušenjakova. — 3. Knjižnična komisija. Za ljubumerski okraj se na predlog tov. Zacherla izvolijo: Robič, Wessner, Schneider; za gornjeradgonski okraj na predlog tov. Kosija: Dominkuš, Mihelič jun. in Zencovich. — Kot samostalni predlogi so bili sprejeti sledeči: a) Robič: Izdelajo se naj podrobni učni načrti za vse kategorije šol v obeh okrajih z ozirom na nove učne načrte, in sicer tekom enega leta. Tov. Cvetko opozarja, da je to ogromno delo, ki ga bo težko zmagati v enem letu, ter priporoča, naj se razdeli na dve leti. G. predsednik priporoča predvsem izvolitev odseka, ki se mu poveri izvršitev sklepa; v ta odsek se izvolijo: Tomažič (za dvorazredne šole), Pušenjak (za trirazredne šole), Lah (za štirirazredne šole), Robič (za petrazredne šole) in Herzog (za šestrazredne šole). — b) Herzog: Uvede se naj višja stopnja Lavtarjeve Računice vsaj na 5-in brazrednih šolah. Tov. Cvahte je mnenja, naj se z uvedbo počaka še eno leto, čemur nasprotuje tov. Cvetko, češ, višja stopnja te Računice naj se uvede vobče in brez odloga na vseh šolah, kjer je že v rabi nižja in srednja stopnja; ravnosti poudarja vrline in prednosti Lavtarjeve Računice v primeri z dosedaj v rabi stoječimi. Gordiški vozec preseka g. predsednik s priporočilom: Lavtarjeva Računica — višja stopnja — naj se polagoma uvede na vseh šolah v obeh okrajih, predvsem na onih, kjer že rabi nižja in srednja stopnja. Predlog ugaja in se sprejme. — c) Od učiteljstva obeh okrajev se soglasno in brez debate sprejme predlog za najskorajšnji čas in draginji primerno regulacijo učiteljskih plač. — č) Cvahte: Uvede naj se na šolah obeh okrajev K. Widrov abecednik »Moje prvo berilo«. Predlagatelj opozarja v temeljitem referatu na vrline tega abecednika (ter na potrebo, da se čim prej uvede, ker to zahteva že duh časa. V debato sta posegla tudi gospa Tomažičeva in tov. Cvetko, priporočajo knjigo vsestransko; tovariš Cvetko je menja, da bi pri ponovni izdaji bilo umestno uvrstiti samo še oddelek o stapljanju glasnikov (Lautverschmelzung), kakor se nahaja to v Krulčevi »Moji prvi citanki«, sicer je pa K. Widrov abecednik praktičnejši in razmeram na kmetih prikladnejši od Krulčevega, končno nekaj cenejši in — kar je poglavito: izšel je iz naše organizacije. Predlog se je soglasno sprejel. Čudimo se, da ta predlog po nekaterih okrajih na Spodnjem Štajerskem ni prodril; nemara bodo takozvane »izkušnje in vsestransko poznanje« ob letu približno iste kakor — pri dobri volji — letos! *) — Ob 1. uri je zaključil g. predsednik konferenco, zahvalivši se prisotnim na vztrajnosti in želeč vsem vesele počitnice. — Tov. Cvahte se mu v imenu članov konference zahvali za taktno in izborna vodstvo konference, za podane na-

*) To so prave besede o pravem času! Tako bi se moralo skleniti v vsakem okraju! Žal, da temu ni tako!

Uredn.